

Kjer je kolera, ne pite noviga vina (mošta)!

Novo, še gosto vino ni nikdar zdrava pijāča; in kakor mnoge skušnje učé, napravi koliko, drisko in druge bolezni, posebno če se nezmerno (čez 1 malslic) pije.

Kdor vé, de mošt je vino, ki še ni izvrélo, bo rad verjel, de mora huda biti, če začne en bokal take brozge v želodcu vréti (gähren)!

Skušnja je létas tudi očitno učila, de je že marsikteri zbolel in clo za kolero naglo umerl, ki se je take brozge napil.

Vsaka reč mora godna biti, scer ni zdrava; mošt naj postane vino, — potem naj se pije, pa zmerno!

Stovenske narodske pesmi v nemško prestavljene.

Naš slavni rojāk, po pevskim imenu Anastazi Grün celimu svetu znan, je zbirko naj lepših slovenskih narodskih pesem ponemčil in pod naslovom: „Volkslieder aus Krain.“ Uebersetzt von Anastasius Grün. Leipzig 1850, ravno zde na svitlo dal.

Že več lét je preteklo, od kar je nektere teh pesem v novoletniški knjižici „Musenalmanach“, potem v Dunajskih nedeljskih listih „Dr. Frankls Sonntagsblätter“ za pokušnjo ponudil. Nemci so se že tačas nad veliko lepoto téh izvirov prostiga slovenskiga duha začudili in obljubljeni večji zbirke s hrepenjenjem pričakovali. Pač lepa hvala gré pevcu, de se je tega težavniga dela lotil, de ga je tak slavno dokončal! S takimi rečmi se mora rahlo ravnati. Metulja lahko vjamēš; pa kako ga boš zasačil, de mu pisane štipice, ktera njegove perute tak čudopolno bōji, ne osmukneš? Ravno tako ni zadosti, de prestavljavec vsaki gib in dih narodske pesmi na tanjko zapazi in sam živo občuti; treba je tudi, de vse to v gladke enakolične besede družiga jezika prestvari. In kdo bi zamogel mile glasove slovenskiga naroda bolj razumeti, — kdo jih lepši stolmačiti, kakor pevec, kateri vse strune človeškiga serca tak milo prebirati zna, kakor pevec, kteriga zibelka se je na krajnski zemlji takala? Naša lipica je tudi njega pod svojo ljubohladno senco vabila; tam je poslušal njeno čudno šeptanje, le pevskemu duhu razumljivo, in cvetečo duhtečo vejico si je odtergal, de bi jo na slavni nemški Parnas zasadil.

Gotovo bojo Nemci ta dar pervaka svojih pevcov z veseljem sprejeli, pa tudi naša dolžnost je, veliko korist in važnost te knjižice v slovenskim obziru razjasniti. Sploh rêči zamoremo, de je z njo slovensčina veliko podpora, velik napredek zadobila. Ta zbirka nam jasno dokazuje, de ima slovensko slovstvo zdravo, krepko, v serce naroda globoko segajočo korenino, de je le več delavcov v domačim nogradu potreba, de smemo obilo lepiga sadú dočakovati, ako bo vsak po svoji moči pri tem imenitnim delu pomagal. Pa tudi slave hočemo opomniti, ktero je slovenska Modrica s tem vencam Anastazija Grüna zadobila. Kako ji bo veselja in ponosa serce igralo, ko se bojo za naprej njene mile pesmice ne le po domačih dobravah, ampak tudi povsod, kjer se nemško kramljā, in gotovo kmalo v jezikih vsih omikanih narodov po celim svetu razglaševale!

Kaj pa porekó njeni sovražniki, kateri vse, karkoli le po slovensini diši, z gadjim jezikam opikajo? Kako pisano bojo oni gledali, ki vsako gibanje domorodskiga duha kot znamnje neomikanosti, zarobljenosti, barbarstva grajajo, če bojo zaslišali, de se je velikān nemških pevcov s takimi barbarskimi rečmi vkvarjal? Tudi v ti knjižici bojo strupa za se iskali, pa našli ga

— ne bojo, ker jim pevec le sladki med ponuja. Alj se bo njih sovražno serce toplotvornim glasam teh pesmic odperlo? Alj bojo hotli poslušati preroške besede vejčice, ktera takole govori; „Poglejte me, kako sim krasna in duhteča! Na ledini, o časih nevihte in borje, me je slovenska lipa rodila. O, koliko lepši mladike bo moja mati poganjala, kak košato se bo ona razcevedla, če bo v rodovitno zemljo prestavljena! kako se z visokim deblam, z bogato krono v nebeški zrak razpenjala, ternja in germovja, ktero jo je skoraj zadušilo, rešena, od prijazniga sonca obsijana, od milejših sapic opihljana!“ —

Pa ne de bi ta dar rahločutniga pevca le za orožje proti sovražnikom slovensine rabili, — tudi njeni zvesti prijatli tukaj podukov dovelj in obilnost sladkiga medú najdejo.

Toraj, dragi slovenski bratec! ki si še poprej narodske pesme kot edini dragi zaklad, kteriga smo od svojih prededov sprejeli, cenil in visoko spoštoval, nikar ne opusti, te ponemčane zbirke prav prav pazljivo preberati. Če knjižico v roko vzameš, se ti bo zgodilo, kakor de bi v cvetnjak bogatiga gospóda stopil. Prijazni vertnar ti majhno shrambico odpre. Noter stopiš, začudiš se, ostermiš, ker tukaj zagledaš planinske cvetlice, ktere si nekđaj na gorah nabiral. Tú se ti mična cvetka nasmehuje; tam ti njena sestrice svoje duhteče cvetiše odpira; v koticu tam te milenka s pripognjeno rôsepolno glavico pozdravlja. Kar ločiti se ne moreš; vse ti je znano, vse prav po domače, in kar nar več veljá, je to, de so se tvoje ljubljenske les preselile, brez de bile le mervico svojih vonjav, svojih lepót zgubile. — (Dalje sledi.)

Spomín popotovanja po Štajarskim in Gorenskim.

(Nasledba 41. lista in konec.)

Po stari navadi grém vsako léto rad Bleško jezero pogledat in njegovo rajsko okolico. Več domorodcov, tudi iz Štajarskiga in Koroškiga, je obljubilo to jesen Bled obiskati; pa zadržani po mnogih opravkih niso prišli. Bili smo tedaj z dragim svojim prijatlam g. Dr. Dolencam iz Dunaja in še z dvema prijatlama samí, ker zavolj že bolj merzelkaste jeseni so vsi drugi gosti že jezero zapustili. Od lani se ni tukej še nič spremenilo — kraj je še zmiraj lep, de ga ni nikjer lepšiga; ljudje so prijazni, in narodski duh se še vedno živo glasi v veseli družbi — ali tudi ceste in pota so še zmiraj tako gerde, kakor so bile, ali še gerji; pred Mlinam smo jo komaj iz blata izvozili, — tudi toplice so še, kakor so bile, v slabim starim stanu in čakajo rešnika. Z veseljem smo pa slišali, de g. Hofmann, vodja c. k. Krajnskih poš, že vse pripravlja za zidanje toplic o prihodnjim létu, in če naša prošnja do častitiga gospoda kaj premore, ga serčno prosimo: naj nikar več ne odlašuje tega potrebniga zidanja, s katerim bo imenitnost Bleda zlo povikšal, pa tudi sam sebi v škodo ne zidal. Če Blejci svoj dobiček zapopadejo, bojo pripomogli, de se njih toplice kmalo na noge spravijo, ktere bojo temu kraju vsako leto več gostov in denarjev privabile.

Slavni Dr. Gruber, Dunajski zdravnik in zvedeni kemikar, ki je bil létas v Bledu, je bil vés zamaknjen v rajski kraj in mi je pri odhodu naročil, de naj svoje rojake spodbodem, de

1) deželne stanove (ki so sedaj še namestniki dežele) prosijo, de poskerbé po deželnim poglavarstvu, de pride dobro skušen kemikar, kakor je g. profesor Hrušauer v Gradcu, obstojne dele toplic natanjko preiskat, de se bolj natanjko zvé njih zdravilna moč. To je prva potreba; — in ker toplice, če veliko slavo dosežejo, celi deželi koristijo, naj se to preisko-

renilo, de bo veselo rastlo, bo začelo listje, ki z drevja in germovja pada in gnije, rodovitno zemljo od léta do léta množiti in poboljševati, — drevje in germovje pa, od léta do léta več in močnejši, bo sčasama nasprotna in nar krepkejši stena viharjem borje. In tako bo borja od dne do dne, od léta do léta, svoje moči zmeraj več zgubivala; in tudi zemlja se ne bo po nji na vse platí trosila in v doline raznosila, kakor se zdeji godí. —

Tudi prihodnji železnici čez Kras bi se dala živa drevesna stena nasprot borji narediti, ako bi se na vsaki strani v več verstah različne drevesa nasadile.

(Dalje sledi.)

Stovenske narodske pesmi v nemško prestavljene.

(Dalje.)

Že predgovorček A. Grünove zbirke je bolj podučen, kot marsiktera debela knjižura. V njem je velika pomenljivost narodskih pesem sploh, posebno pa njih notrajna vez s življenjem in zgodovino slovenskiga naroda lepo razložena. Od te strani naše pesmi pretehtati in popolnoma razjasniti, bi bilo za slovenskiga pisatelja pač kaj imenitno delo, — pa tudi težavno, če pomislimo: kakšna znanost zgodovine, šeg in tudi vraž našiga naroda, kolika bistroumnost, kako dognana nabira vsih domačih pesem in pripovedk bi bile potrebne, de bi se vse zapreke, ktere bi se utegnile zoperstaviti, na stran spravile.

Pa poslušajmo, kako Grün naše pesmi v tem oziru sodi:

„Narodska pesem je — tako pravi — cvét narodskiga življenja; eno drugo rodí, eno drugo oživlja, eno brez družiga biti ne more. Kjerkoli se je samostojno narodsko življenje razvilo, tam se tudi lastovita narodska pesem glasi. In kakor se življenje naroda v vnanje javno in notranje domače razdelí, ravno tako tudi dosledno narodska pesem v visoko ali junaško (zgodovinsko-epiško) in v domačo (liriško-idilsko) razpade. Še clo narodske pesmi od svetih rečí, desitudi bi rade nebeškiga izvira veljale, se tako posvetno ločijo: ali so javne (cerkvene) ali pa domače (proste pobožne) pesmi. Tudi slovenske pesmi razodevajo ozko notranjo vez, ktero narodske pesmi sploh, kot glas naroda, z njegovim življenjem in z njegovo zgodovino imajo. Iz starih ajdovskih (malikovavskih) časov se je dosihmal javalne kakšna pesem popolnoma obderžala; le tú in tam zamoremo kakšne ajdovske oglase zaslediti. De so se duhovni pri vpeljanju keršanske vére malikovavstvu, ktero je tačas še zmožno bilo, krepko zoperstavljali, de so se v njegovo pogubo neprenehama vojskovali, ter ga v vsakim prikazku pogumno zatirovali in iz vsih kotov preganjali, lahko zapopadeš, — in to jim tudi moraš v veliko slavo šteti, ker je bilo ljudstvo za vse zgube v taisti vojski z lučjo in blagoslovi keršanstva obilno odškodovano. Pa tega ne moremo zagovarjati, de jugoslovanski duhovni, potem že, ko je bila slavna zmaga keršanstvu davnej uterjena, so bojniga duha navajeni, še zmiraj proti nedolžnim prikazkim posvetnih veselih pesmic razsajali in ljudstvu le spokorivne otožne pesmi in psalme usiliti hotli. —“

„Krajna se je, od trinajstiga stolétja dozdej z Avstrijo pod eno krono zjedinjena (razun kratkiga francozkiga vladarstva med 1809—1813), zmiraj zvesto in pošteno pri vojskah in osodah Avstrije vdeležila. Nar slavníši pa, in, tako rekoč, na svojo roko se je v dolgočasnih kervavih turških vojskah bojevala. Ona ni le zmiraj pod Avstrijskimi banderi perva v versti stala, temuč tudi sama pod lastnimi vojskovodi, kakor so bili Kacianer, Turjačan, Thurn, Lamberg, Lenkovič

i. t. d. s starim sovražnikom keršanskiga ljudstva v morivnih bitvah se borivši, kri svojih sinov na bojiših tistih vojsk potokoma prelivala. Po zemljopisni legi od pašetov turških mej, če je bil tudi mir storjen, vsako léto napadovana, je bila cela dežela skozi stolétja veliko taboríše, od streljaštev in vojskinih naprav stermeči grad; kar je ljudstva za orožje bilo, je vse, kot množica velike sprednje straže, na vsaki hip za odhod in boj pripravljeno stalo, oprezovaje: kdaj se bojo germade na vsih gorah zažgale v znamenje, de se ima o malo urah cela dežela pod orožje spraviti. Tú je bila vsaka hiša prekop; gradovi in še clo cerkve so tabori postali, s stolpi, ozidjem in z rovi obdani, — v brambo neoboroženim, v varstvo nanešenimu blagu.“

„Ta dôba nar bolj terdih in serditih bojev je nar slavníši v zgodovini te dežele. Odsihmal so vsi pesniški spominki; njene posebni lastnosti pa ste: vojaško življenje naroda, in ž njim samostojna narodska pesem. Letá vzame junake, ktere poslaviti hoče, ali iz števila domačih vojšakov in klatovitezov, večidel pa iz zgodovine in pripovedk sosednih narodov, kterih prigodbe se z našimi vežejo. Toraj ima orjaška podoba serbskiga junaka Kraljevića Marka, verjetno po bojnih tovarših iz Horvaškiga in Slavonije les zanešena, še zdaj v Krajski narodski pesmi nekaj veljavnosti; pa vse druge v nje prekosí ptuja, skoraj basnovita prikažen, kralj Matjaš po iménu. Kjer zgodovina to basnovito podobo zaščití more, spoznamo v nji Matija Korvina Hunjada, ogerskiga kralja (po ogersko: Matyas Kiraly), kteri je tukaj zraven svojih junáštev in dogodb, tudi od svojiga očeta in družih junakov dopernešene, pa morebiti še clo pregrehe zadnjiga Celjskiga grofa prevzeti moral. (Poglej znane pesmi: Kralj Matjaš v turški vojski, in Matjaševa smert.) Pa njegova pomenljiva igra še ni dokončana, ker ljudstvo, svojim ljubljencam in braniteljem hvaležno, ne dopustí, de bi mu smert tako drago posestvo ropala. Tak verjame česki kmet, de njegov dobrotnik Jožef II. še zdaj živí, de le po svoji stari navadi skrijev po daljnih deželah popotva, kjer se v starinski kočii z upreženimi medlimi kljusetivozi; — tak marskteri francozki star vojšak terdi, de Napoleon še ni umerl, de le v jutrovi deželah barbarskim trumam poduk daje, kako se po evropejsko vojskuje in vojšaki vajajo; — ravno tako tudi po pripovedki Jugoslovancov kralj Matjaš še ni umerl, on le spi v eni jami globoko na Ogerskim, in se bo gotovo obudil, kakor Friderik rudečobradec v gori Kyffhäuser, in Veliki Karol v Solnograškim Untersbergu, kakor Danec Holger v obokanim poslopju blizo Kronburga, in Britanec Artur v nekim hribu svoje domovine. Tam sedi s svojo černo vojsko pri mizi pod lipo — slovenskim narodskim pesmam lastovitim drevesam — pod ktero se vse zgodi, karkoli poglavne rečí ali deželo dotiče. Po stari pesmi, ktera se pa v to zbirko ni vzela, se kralj Matjaš, kakor Orfej po Evridiko, z gosli v roki, še clo v pekel podá, si svojo mertvo ljubico otet, kar se mu po ravno tako, kakor Traškemu pevcu po volji ne izide, ker milica zavkaženo molčanje prelomi.“

(Dalje sledi.)

Jožef Juri Strossmayer

novi izvoljeni škof Bosansko-Djakovski in Srimski (v Slavonii), presvitliga cesarja pridvorni začastni kaplan i. t. d.

Dobili smo te dni od častitiga gospoda iz Dunaja obraz in govor *) prečastitiga gospoda škofa Jožefa Jurja Strossmayerja, ki ga je v nastopu svojiga

*) Lepa hvala za lepi dar.

Ahacjevo seme bi tedaj utegnilo za Kras tista pripomoč biti, s katerim bi se dali njegovi goli in pusti kraji nar hitreje vgojzdi.

Med seme tega dervesa naj se pa sejejo tudi družih drevés semena, ki bojo gotovo boljši in hitrejši rastle, kakor če bi bile same, zato ker bojo od ahacjevih, ki hitreje rastejo, zmeraj več sence in tudi potrebne rose izpod nebja dobivale, ki jim boste pri rasti veliko pripomogle, de se bojo lože ukorenile. Ahacija jim bo dala narboljši zavetje.

Še pa moramo opomniti, če hočeš, de ti drevesa visoko rastejo, jim smeš le od korenin gori pertlike in vejice po deblu proti verhu trebiti in obrezovati, sredni verh pa moraš pri miru pustiti. To velja tudi pri družih drevesih.

Ako pa nočeš visokih dreves imeti, ampak pertlikovce, jim pa znaš verhe, kar je čez 8 ali 10 čevljev visočine, preč porezovati ali pa posekovati, vsako léto ali pa vsako drugo léto. Tako si znaš veliko derv za kurjavo ali mnogoterih palic za druge reči napraviti.

In še zato je dobro, de se več dreves precej od konca vseje in poskusi, ker bi se utegnilo primeriti, de bi se ta ali una sorta prav ne obnašala ali scer vseč ne bila; tako se zmeraj popred in ložeje iztrebi, kakor pa pozneje perseje ali persadi. Vunder se pa sme letó še le potem zgoditi, kader manjši drevesca, katerih zarod želimo, že nekoliko odrastejo in močnejši postanejo.

(Dalje sledi.)

Ali se smejo soseskini lovi ali jage pod rokó v najem ali štant dajati?

Sém ter tjé se sliši, de nekteri župani soseskino lovstvo (jage) pod rokó v štant dajejo, namest očitno po razglasih in po očitnih dražbah ali licitiringah. To zna soseski v škodo biti, ker se po očitnih dražbah večidel višji najemšina skupi, kakor pod rokó. Tako je dalo županijstvo lov Prevojske soseske za 6 gold. na léto v štant, za kteriga bi se bilo po očitnih razglasih lahko 20 gold. skupilo. Ali bi ne bilo prav, de bi visoko ministerstvo postavilo, de naj bi se občinski lovi ne dajali pod rokó v najem, ampak po očitnih razglasih?*) in de bi se ta denar obernil za popravila šolskih hiš in za njih kurjavo,**) ker je znano, de šolam denarja pomanjkuje.

V Šent Vidu na Dolenskim. Andrej Inglič
v iménu svojih sosedov.

Jožef Juri Strossmayer
novo izvoljeni škof Bosansko-Djakovski in Sremski (v Slavonii), presvitliga cesarja pridvorni
začastni kaplan i. t. d.

(Konec.)

„Véra nam pa — govori milostni škof na dalje — dva veličanstvina izgleda domorodne ljubezni pred oči postavlja, eniga našiga Odrešenika samiga, kterimu se je, ko je na Jeruzalem pogledal in sile in nesreče prevdaril, ktere je to mesto zavoljo terdovratnosti preterpeti imelo, milo storilo, de se je bitko zjokal nad

*) Ministerstvo je po dani postavi izročilo županijstvom, de naj ravnajo s soseskinim premoženjem, kakor je za dobiček soseske nar bolj prav, in pričakovati je, de se bo povsod tudi takó ravnalo in de se bo povsod vse očitno godilo. Kaj pa je vzrok tega, de je bil Prevojski lov pod rokó v najem dan, bo županijstvo odgovor dalo soseski, ker župani so za vse, kar storé, odgovorljivi.

**) Svét, de naj bi se lovska najemšina za šolo obernila, je velike hvale vreden, ker nobena županija nima večí potrebe, kakor, za šolo skerbeti. Vred.

njim. Dobro opomni gledé tega učeni Bosuét (Politique sacr. I. I. art. VI. 2. prop.), de je Jezus, ki je vés svet z neizmerno ljubeznijo objel, svojo kri s posebnim ozíram na svoj narod prelil, in hotel, de se po žertvi (darú), ki jo je na lesu križa za celi svet prinesel, tudi ljubezin do domovine posvetí.

Drugi izgled ljubezni do naroda svojiga nam daje sveti apostelj Pavel, kteri previdši v duhu prihodnje sile in nesreče svojiga naroda (v IX. pogl. lista do Rimljanov) milo govori, de bi rad sam vse zlo (hudo), ktero njegoviga naroda čaka, preterpel, če bi ga le s tem rešiti mogel. — Pravi kristjan pa sreče in blagostanja svojiga naroda ne meri z merilam tega sveta, ampak z merilam svoje vére, ki nas uči, de brez kreposti in čiste vestí ni ne sreče ne napredka.“

Kar še domači ali narodski jezik utiče — govori učeni škof — ga čisla kristjan kot največi dar božji, — kot ogledalo, v kterim se duša in serce njegoviga naroda v svoji bitnosti pokazujete; — kot narmonočnejši podloga narodske omike, — kot narpravniši sredstvo, s kterim se duh narodski jezik omika ali izobraži, obogati, oplemení; vse pa od njega odvráča, kar bi ga ponižati, pokvariti, ostrupiti moglo. Tode nikdar ne prezéra družih jezikov, ampak rad se jih uči ter blago iz njih nabrano v zakladnico svojiga naroda prenaša, po izgledu bčelice, ktera po raznih tratah medni sók nabéra ter ga v svoj uljnak nosi!“ —

Kdo izmed našiga slovanskiga rodú, prebiraje ta pastirski list slavniga škofa, kterimu je narodski jezik toliko pri sercu, ne bo srečno číslal tistiga ljudstva, ki ima taciga višjiga pastirja, kteriga iskreno prizadevanje je omika naroda po njegovim maternim jeziku, brez kteriga je vsako izobraženje prostiga ljudstva — prazno početje.

Stovenske narodske pesmi v nemško prestavljene.

(Dalje.)

„Tako narod osebam svojih naj ljubših vitezov natvezuje — brez natanjčniga pretresa — svojo in ptuje lastnosti, junaštva in dogodbe, kakor so se mu po povestih na znanje dale. Neugasljiva serditost do Turka, mnogokrat v okrutnost zdivjačena*), te vnema ro

*) Tako se Marko nad Turčinam grozovito mašuje. Pogledj Vrazovo zbirko st. 14, kjer se poje:

Tako je rekel Marko mlad:
»Usmiljenje ti čem skazat,
»Jez hočem živ'ga te pustit,
Oj živ'mu pa ne zdrav'mu bit.«
Hiti ga zdaj spod mize zleč,
Po svoje hoče mu postreč.
Polomil mu je vse kosti,
Staknil mu potlej je oči.
Na berz'ga konj'ca ga je djal,
Bandero svojo v roko dal —
Ga nesti caru turškimu.

Tudi kralj Matjaš Turkam ne prizanese, kakor nam pesem: Ženidba kralja Matjaša (Stanko Vraz str. 21.) pové:

V obojo kralj pa seka stran,
V obojo družu mika stran:
Po bliskovo mu sablja gre,
Za žnico snopje stavka se,
Za koscam trava vred letí,
Za njim po versti Turk leží.
Pa belče vdir, de prideta
Gor do kovača vmazanca.
Matjaš mu reče: »Kaj ti dam?
»De turški kuješ si poznan,
»Berž konj'ca zbosi, preobuj,
»Narobe podkov mu prekuj.«
Turčin narobe prekoval,
Pa kralj z levico zlat dajal,
Z desnico glavo proč mu djal i. t. d.

manerate in po tem, kar smo zgorej rekli, pač večidel iz 16. in 17. stoletja izvirajoče pesmi. Posebne spričebe pa za njih pristni izvir iz ljudstva v tem obstojé, de si narod ne le svoje junake po svojim smislu, po svojih opravilih, po domačih navadah, temuč tudi ptuje narode po lastnih šegah in običajih domišluje*), de se navadno sovražstvo in zabavljalnost med sosednimi deželjani tudi v njih znajdete**) i. t. d. Nar bolj v rodu ste si serbska narodska pesem in pa naša, desitudi letá svojiga bližnjiga roda s pesmami drugih slovenskih narodov ne zatají. Pa, ako serbska narodska pesem, soglasna s serbsko zgodovino, kot lepovverstena epopeja v slavo domačih junakov, kot ponosna pesem zmage po slavno dokončanih bojih, široka in veličastna verši, se naša pesem, ravno tako soglasna s krajnsko zgodovino, bolj nagla in pretergana razléga, kot kratka romanca, kot krepka vojaška, katero vojsaki po noči na stražišu pri ognju prepevajo; zavoljo budnosti in za kratek čas, pa, ker odhod ali napad vsaki trenutek pesem prestriči zamoreta, nočejo, de bi se njena nit predolga spredla. V poznejih časih zapazimo, kako se je pri mnogoterni dotiki z Nemci, staroslovenska narodska pesem, ki se je dozdej le pri Serbij ohranila, sčasama po smislih in izrazih nemške narodske pesmi poptujila; nagibi so si v obojih podobni, tudi se je nekdanjim Slovanam ptuji srok (Reim) našim pesmam pridružil. V osemnajstim stoletju se je celo vojskovanje spremenilo; posamesni rojaki in toraj tudi narodska pesem se niso več tako pri bojih vdeleževali; po tem takim pesem od Lavdona pred Beligradam iz zadnjih turških vojsk že precej hira. Ravno tako je tudi tisto na pol službino, zaukazano domorodstvo v pruskih in francozkih vojskah le persiljen sad rodilo. V sedanjih časih je z lastovitim narodskim življenjem tudi stara slovenska popevka svojo osobitost, svoj značaj zgubila; na njeno mesto je stopila borna pesmarija***), od kakiga pevca na kmetih navdihnjena, v učilnicah ali kerčmah skovana, kateri oživljajoči narodski duh manjka; tudi so se k nji pridružile po pevski méri zakrožene tožbe ljudstva zoper povikšano ceno solí, ali odpeljanje ljubčkov za novince, zoper težke davke, tlako i. t. d.“

„Razun kratkih večidel čveteroverstnih pesmic, ktere se viže imenujejo, je pristna narodska pesem utihnula, pa tudi une nimajo tolikanj važnosti več. Te pesmice so se morebiti na mejah sosednih nemških dežel,

*) V pesmi Ženidba kralja Matjaša se staroslovenska šega, po kateri si je vsak plesavec moral raj kupiti, ki jo je že Valvazor v svoji kroniki (II. str. 284.) popisal, kakor de bi bila tudi v Turčiji domača, omeni:

Turčije v sredi globoke
Stoje tri lipe zelene;
Pod prvo konjče vstavijo,
Na raj se berhk opravijo,
Pod drugo raj prodavajo,
Pod tretjo kroglo rajajo.

**) Znana pesem od Ravbarja Štajarcam in Koroščam zlo zabavlja:

Štajerci so list prebrali,
Grenko kisló se deržali,
Tresli se vsi 'n omagvali,
Ker Turčina so se bali. —
List so tud Korošci brali
Z enim glasam pa vsi djali:
»S Turkam nočmo se vojskvati,
»Kaše vrole ne pihati;
»Turek ima velke hlače,
»Dolge, dolge pa muštače,
»Bi vratove naše vgleđal,
»Dové, kaj bi nam povedal!«

***) Anastazi Grün razločno opomni, de ta razsodek le sedanjó narodsko pesem vtíče, ne pa umetniških poezij, s kterimi so slavni možje Vodnik, Prešerin, Koseski i. t. d. slovensko slovstvo okinčali.

ali verjetno v planinah, ktere našo deželo tam obmejijo, rodile, ker so okroglim bavorskih, avstrijskih in štajarskih hribov popolnoma podobne. Le okoljšine planinskih krajev so začetku takih popevk primerne; po samotnih planinah se razlegajo posamezni vsikliki radosti in tuge; kar tam zdajci misliš in občutiš, se ti globoko utisne; tam so kratki klici sosedov od gore do gore bolj primerni, kakor prepevanje daljših pesem, za ktere je le v družbi pravo mesto. Pevci, kateri so te okrogle zložili, so jih o jesení iz čistjših planinskih krajev v doline zanesli; tam so se, z veseljem sprejete, pozimi v predivnicah in pri plesu na podih razlegale; mnogokrat so tudi dostavkov pridobile. Kjer toraj niso iz čistiga narodskiga življa, tudi značajniga narodoviga lica nimajo. Pa samo v njih se v sedanjih časih narodska pesem na Krajskim razodéva; stara pervôtna pesem še davnej ni več občinska, in na kose razcepljena le pri posamesnih pevcih osebenkva.“

(Dalje sledi,)

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz K. pri Konjicah. P—š. Serce se mu ohladi, kdor svoje težave potoži. Naj vam, ljube Novice! toraj potožim, kar mi na sercu leži. Cela naša Marburška krogovina je slovenska, in le malo jih je, ki bi slovensko ne umeli. Veličina novoizvoljenih županov kar besedice nemške ne vé; moralo bi se jim torej od vsih strani le slovensko dopisovati; kar se je tudi zvesto obljubilo, in se še zdaj od nar višjih vradij dopolnuje, le nižji vradije, kateri uradniki so dobro slovensko znali, ko so na slovenskim za službe prosili, so zdaj ravno tisti, ki ubogiga kmeta s svojo nemškutarijo po starim kopitu nadlegvajo. Pri naših županih kupi nemških potepnih pisem (Steckbrief) in kerčmarskih postav ležé, ktere policijske gosposke Štajarske kronovine pošiljajo, pa kaj! ker je le malo takih županov, de bi te nemške pisma brati, in se po njih ravnati zamogli. Po takim neustavnim ravnanji so policijske gosposke v ti krogovini tatinskim ljudém, namest jim verzel zagradi, le prav lepo zavetje napravile, ker brez skerbí, kakor nar bolj pošteni ljudje, pohajajo! — Pri županii Kot, Celjske okrajne (ktera si je 19. dan velikiga serpana enoglasno Martina Kvas-a, moža po božji volji za svojiga župana zvolila, ki pa nemškiga brati in pisati ne zna, pa tudi noben drug kmet v tej županii) leži zdaj do 4. listopada 91 nemških od Celjske okrajne vradije poslanih dopisov, razun tistih 4 potepnih, ktere je Ljubljanska c. k. policija (slava ji!) v lepi, lahko razumljivi slovenšini na Celjsko okrajno za razdajo na županije poslala. Od 19. velikiga serpana do 4. listopada je mende 77 dni, nemških pisem pa 91, tedaj še več kakor dni od začetka županije. Od Köbla, kjer oče župan svoj dom imajo, do Oplotnice, kjer se nekteri nemškutarji najdejo, je dobro pol ure, nazaj pa, kér je sila brežno, eno uro hodá; in preden se tam kak nemškobravec najde, de pismo prebere in županu dopové, kaj v pismu stoji, je že tudi lahko pol ure minulo, tedaj dve uri minete na dan za župana. Eno léto ima 365 dni, — in če bo vedno tako šlo, kakor dozdej, bo imel oče župan 60 dni hodne nove tlake! Toliko je vsi kmetje v tej županii popred niso imeli! Bog nam pomagaj! Oznanite nam, ljube Novice! vse c. kr. ukaze, kateri v to zadevo segajo, de se bo zamoglo na njih podlagi za odvernitvo te nadloge pri ces. deželnim poglavarstvu (Statthalterey) prositi.*)

*) V 40. listu »Novíc« v sestavku: »Kdaj bojo kantonske gosposke s županijami v slovenskih krajih svoje opravila v domačim jeziku obravnevatí začele« je vse to razloženo.

Vred.

majo, tedaj zmirej ptuja kljuka ostanejo, na katero bogatost, gladkost ino okroglost domačiga jezika obešati hočejo.

Če latinske iména povzamemo, se bomo le na ptuji podlagi, s ptujim nerazumljivim pomočkam zjedini. Tudi bi bilo nespametno, zdaj h latinskim iménam perbežati, ko jih Serbi ino Rusi, kateri zmirej bolj marljivo ptuje blago odberajo ino popušajo, sami s slovanskim premeniti hočejo. Tedaj se vesolni povzemi latinskih mesečnih imén vpreti moramo, ako Slovani zedinjenje na domači podlagi z lastnimi perpomočki, s slovansko lastnino doveršiti hočemo. Jernej Lenček.

Misel o musealnem društvu.*)

Kamenena hmota¹⁾ se čisto in krasno glati²⁾, rastljina lepo raste, živčno ustrojstvo³⁾ se življenja obračuje, kader so isti pomeri nazočni in združeni. Ravno to velja o življenju rodine, tovarštva. Podjarjeni Slovenec pravi: „da bi bila le edinost med nami, in blagor nam.“ Ni davno, kar se je glas o združenju Slovincov odmeval. In res česar je za življenje posebej potrebno, je treba tudi k občnemu, duševnemu življenju. Duševno življenje obsežuje vede, umetnosti. Tudi u beli Ljubljani se duševniga življenja dosti kaže, — ali ko večje same brez ukoreninjenja in debeline. Kmetijsko društvo za se, slovansko društvo samotno, dogodivšino društvo ravno tako, prirodospitno društvo u tihem in samotno — vse le za se, in nazadnje le malo koristi. Tako se je tudi drugim narodom godilo, in nekterim se še zdej godi. Postale so akademije⁴⁾, na priliko: Pariška, Petrogradska, Berolinska, Monakovska; drugod spet musealna⁵⁾ društva z različnimi oddeli. Res je, da so nekatere samo tovarne in tudi malo koristne, ali one so vse prevrate prestale in velikansko življenje se javi. Dosti predsodkov se bo o tem slišalo, ali po pravim precenenju bodo zginili. Vitesl. Ž.

Zastran pripravnosti slovenskiga jezika za sodnijske zapisnike.

Z velikim velikim začudenjem se je sploh unidan v Dunajskim vradnim časniku v nevradnim oddelku razjasnjenje bralo, zakaj de se še zdej ne dajo sodijski zapisniki (protokoli) v slovenskim jeziku pisati. Preden to razjasnjenje presodimo, ga podamo bravcam v slovanskim jeziku:

„Na Krajskim“ — se tam bere — „je bila kakor je znano, več let navada, zapisnike v kazinskih zadevah taci oséb, ki so le slovanski jezik razumele, tako izdelovati, de sodnik, ki je bil vodnik zaslišanja, in slovanskiga jezika popolnoma umen, je zatoženiga in pa priče scer v slovanskim jeziku izpraševal in zasliševal, pisavec pa, ki je bil tudi slov. jezika popolnoma umen, je zapisnik v nemškem jeziku pisal. Deželno nadsodništvo v Celjovcu, ktero je spoznalo, de je to ravnanje §. 169 in §. 210 kazinske postave zares nasprotno, je skusilo to ravnanje odpraviti ter je 9. kimovca t. l. vsim sodijam na Krajskim ukazalo, de naj se pri pričah in tožencih, ki le slovanski jezik razumejo, za-

pisniki v slovenskim in v nemškem jeziku pišejo, zraven pa prisežen tolmač pokliče. Pokazalo se je pa po enoglasnih naznanilih več kolegijalnih in posamesnih okrajnih sodnic, de ni mogoče, ta ukaz spolnovati, deloma zato, ker pisanje zapisnikov v dveh jezikih je silno zamudno in trudno, deloma in posebno pa zato, ker, po enoglasnih naznanilih deželniga nadsodništva za Koroško in Krajsko in general-prokuratorja, scer vsi (??) vradniki na Krajskim slovanski jezik tako razumejo, de zamorejo v njem govoriti in v zaslišanje poklicane zasliševati, de ga pa — razun malokterih — veči del pisati ne zna. Ker ta neznanost po naznanilih deželnih vradij se ne najde samo pri uradnikih, temuč tudi sploh v deželi, je ta skušnja prepričanje vtemelila, de slovanski jezik sedaj še ni toliko izobražen, de bi se zamogel pri sodijah kot vradni jezik rabiti. To je deželno nadsodništvo in pa general-prokuratorja napotilo, ministerstvu pravosodja nasvetovati: de naj se tudi prihodnjič zapisniki, ki se z osebami napravljajo, ki le slovanski jezik razumejo in če ga tudi sodnik in pisavec razumeta, le v nemškem jeziku pišejo.“

„Na to je ministerstvo pravosodja deželnimu nadsodništvu na Koroškim in Krajskim odgovorilo: de imata scer po postavi na Krajskim in v slovenskih okrajnah Koroškiga nemški in slovanski jezik za sodnijski jezik veljati, de naj se tedaj zapisniki s toženci in pričami, ki le slovanski jezik razumejo, praviloma v slovanskim jeziku pišejo, — de pa z oziram na razmere, ki sta jih nadsodništvo in general-prokurator razodela, mora za zdaj še izjema od te postave obveljati. Po tem je bilo tedaj dovoljeno, de naj se vselej, kadar se osebe le slovanskiga jezika zaslišujejo, če sodnik nima zapisovavca pri sebi, kateri slovanski jezik tudi ročno pisati zna, in če sodnik in zapisovavec jezik zaslišaniga razumeta, zapisnik v nemškem jeziku piše, zapis pa potem zaslišanemu v slovanskim jeziku pred bere. — Silne vzroke tega ukaza, ki se vpira na to, de je ročnost v pisanju slovenskiga jezika le malo razširjena, sploh na znanje dati, se nam je za to popotrebno zdélo, de se napčnim razsodkam v okom pride.“ —

Tako se glasi spis v Dunajskim listu. Kdo ga je spisal, ne vémo, — toliko je pa gotovo, de pisavec vkljub zgodovini in sedanjim uvladnimu jeziku od slovenskiga jezika, clo nič vediti noče, ker vedno le od slovenskiga govori. Ali morebiti s tem, de na naš jezik bíje, vsim slovanskim jezikam hoče vgodnost za pisanje zapisnikov odréči? Zna biti. Kdo zamore vse skrivnosti današnjiga časa zapopasti! — Pa pustimo to, in preglejmo razjasnjenje.

(Konec sledí.)

Slovenske narodske pesmi v nemško prestavljene.

(Dalje.)

Razun tega razjasnjenja narodskih pesem še drugih opomb v predgovoru najdemo. Pa one niso za naše bravece tolikanj važne, ker večidel le vodila zadenejo, katerih se je bilo treba deržati pri zbiranju pesem za to knjižico, in pri njih prestavljanju v nemški jezik. Slišali smo, s kako gorečo besedo naš rojak nekdanjost našiga naroda popisuje. Pa tudi njegov razsodek v sedanjih prizadevah Slovincov, s katerim pregovor sklene, lepo dokazuje pravičnost in poštenost nemškiga pevca, kateri se ne da od jednostranosti prevariti, da bi Slovence razžalil, ali v krivi sodbi njemu prihodnost odrekel. Toraj tudi konec tega krasniga uvoda tukaj pristavimo, ki se takole glasi:

„Preglejmo še enkrat v to zbirko vzete pesmi, katerih

*) Obljubljeni sestavki za Novice nam bojo dragi in prosimo za-nje. Le edino samo želimo, da so prav po domače spisani in vsakterimu bravcu lahko umevni. Namen »Novic« to terja. Vred.

1) Homot se sliši pri nas in pomeni stvar brez redú.

2) Glat, krystal, je čisto narodno, bolje tedaj kakor prekladano: vledenec.

3) Ustrojstvo, organismus od stvoriti, i. t. d.

4) Akademija, a in kadmus, po katerim se je izobraženost u starodavnih časih do naših krajev preselila.

5) Museum, ravnolično z misliti, tedej mesto, kjer se misli. Pisatelj.

kterih vrednost izdajatelj nikakor ne preceni, katerih pogubo bi pa jako omiloval. Veči del teh pesem in naj lepši izmed njih se nam kot pristni pa le raztreseni ostanjki nekdanj velike obširniši politiške poezije slovenskiga naroda pred oči stavijo. Njih počasno utihnenje v poznejših dobah je pa tudi znamenje, da njih pravi studenc življenja že posahnuje, ker po opombi nekiga bistroumniga pisatelja*) so si valovi časa ravno nasprot z valovi reke; uni merlice potopijo in le to, kar je živo, na poveršju nesó. Pred nekimi léti bi morebiti marsikteri, to zapazivši, mislil, da v slovenskih deželah slovanski živelj nemškemu omaguje, — ali posebno v nar novejši dobi se je zmota tega usodka skazala. Ta prikazek se pa iz tega, česar nas tudi drugod skušnja uči, lahko razjasni. Zmage naraščajoče omike preganjajo samostojni pesniški duh narodov; osobite stare šege ljudstva se občinskim oblikam nove izobraženosti umikujejo; domači junaki nekdanjih časov, brez kake vezí s sedanostjo, pobegnejo iz ust naroda v starinske liste zgodovine, in na mesto umirajoče narodske pesmi nastopijo dopadljivši stvaritve umetniškiga pesništva. Ta v zgodovini vterjena sprememba v omiki se je tudi tukaj že prevagnila, in v domovini naših pesem si nemštvo in slovanstvo, jako oborožena, v boru nasproti stojeta, — obadva od domačinov branjena, le s tem razločkam, da enim globoko vkoreninjeni nemški živelj, drugim zburjeni narodski duh, ki tudi v politiške zadeve sega, več veljavnosti ima. Nemštvo, na videz prevagajoče, popolne obstojne zmage še ni zadobilo; pa tudi slovanstvo se še zmaganiga ne spozná, marveč, dolgo časa se boja ogibavši, mlajši in krepkeji trumo vnovič v vojsko pelje. Na katero stran se želje nemškiga pevca nagibajo, pač ne boš dvomil; ali on ni tako tesniga serca, da bi pravičniga tirjanja mogočne iskrenosti in junaske kreposti tudi v nasprotnim taboru ne spoznal, in da bi, nepremakljivo le svoje stranke se deržeč, višjiga svet vladajočiga klica preslišal, ki iz mogočniga človeštva doni in pred katerim kričanje posamesnih narodov utihniti mora, kakor beseda posamesniga človeka pred glasam celiga naroda. De se imenitne vprašanja, ktere človestvo zadevajo, brez pripomoči mogočne slovanske rodovine obstojno dognati ne zamorejo, to je v nar novejši dóbi stara, košata slovenska lipa s svojim na dalekó se glasečim šumenjem dovelj razumljivo zapovedala. Vejčica tega drevesa pa se je že nekdanj v pesmih naše zbirke gibala.

S tem sklene slavni pesnik predgovor zbirke slovenskih narodskih pesem.

(Dalje sledi.)

Novičar iz slovenskih krajev.

Spod Marburga 9. listop. — a — Ljube Novice! od vsih krajev mile Slovenije od letašnje nimaste letine le žalostne glase prinašate. Bodi Bog milosten! tudi mi se moramo vašim tožbam pridružiti. Slavno Marburško krogovinsko poglavarstvo se je tuonda na višo vlado z opominom obrnilo, da bi se grozeči sili k létu nekako v prestrege šlo. Ino res! sterni je čisto malo, vina le troha in sadja nekaka mervica. Tudi koruna, ali kakor tu pravijo, boba, je le betva, in še to hoče gnjiti; zelja, répe ino merkevce pak še veljá, kar je je. Hvala Bogu! da imamo ravno zdej lepo suho vreme za ozimino! — Pri nas so še ljudje srednjo mero zdravi, ali v Črešnjevci med Poljčanami ino Bistricoj razsaja užé čez pet tednov zlo hudobna kolera bljuvnica, nehava sicer, vendar jih je, kakor govorica

gré, mnogo čez sto vzela; tri hiše so prè celò izmerle. Tudi griza ino merzliza ste nekoliko popred hudo delale. — Razboji ino vmés celò uboji se na redko godé, ali tatvin več, posebno živeža. — Naši vsakakor srečno izvoljeni župani si veliko truda ino studa uživajo; nad njimi se zdej očitno kaže zreli sad naših doslešnih opakih ljudskih šol, ktere so še, Bogu ino človekoljubom bodi potoženo! kakor pred leti: nemškuta, ta stara mōra naše narodne omike silno davi; nikdar si nikake najmenjše premene ne upa, ker se na izrazne ukaze od drugod čaka. Kadaj bo zasijala zarija ljudske omike! V tej zdaj Cirkovski dekaniji je bil 4. t. m. osmi učiteljski zbor: lepe reči so se govorile, ino to je za sedanjo pripravo osnovo učivnic na kmetih — zadosti.

Iz Brešč. — o — 5. dan t. m. so nam pripeljali nov zvon še čez 24 centov težák, iz Ljubljane, ki ga je slavni zvonár g. Samasa s tolikšno umetnostjo vlil, da ga je cela fara, ki je denarje za-nj zložila, serčno vesela. V nedeljo 10. dan t. m. so ga z veliko slovesnostjo v zvonik obesli. Veseli nas, da imamo zvonarja na Slovenskim, ki ga mu ni kmalo para. Samasatovi izdelki so zares prave mojsterske dela!

Iz Celja 16. listopada. — š — Že od 11. t. m. imajo pri nas porotno sodnijo, to je, sodnijo po prisežnih možéh. Ta dan zjutraj je bila prva, 13. t. m. pa druga taka obravnava. Svetovavec c. k. Graške nadsodnije, g. vitez Acula je predsednik porotne sodnije v Celji. V prihodnjih „Novicah“ bomo kaj več od tega povedali.

Iz Št. Vida nad Ipavo. O postavnim času se je tudi v Ipavskim Št. Vidu šola začela, in scer — z neko slovesnostjo. Naš, že od zadnjiga šolskiga izpraševanja znani, mladi govornik Albert žl. Živichofen je namreč prvi šolski dan svoje obilno zbrane tovarše in tovaršice z lepim ginljivim nagovorom s svojo navadno priserčnostjo in nježnostjo pozdravil, ter jih opomnil h neutrudeni marljivosti, h lepimu zadržanju in h dolžni hvaležnosti prot svojim učenicam in prot našimu svitlimu Cesarju. Po dokončanem nagovoru je enoglasno po celi šoli veselo „Živio“ zadonelo, in vsi učenci in učenke zapojejo v lepim soglasji „Cesarjevo pesem“. V nepopisljivi radosti se mi je sercé topilo, slišati, s kolikšnim ognjem so nedolžni otročiči to veličastno pesem povzdignili. Nedvomljivo je to spričevanje, da mati Slava že v mlade serca svojih otrok domoljubje in zvestobo do prestola z veliko skerbjo zasajuje.

*Iz Dolenskiga. — č. *)* V Šmarski fari ste se županii Šmarja in Grosúplo (Razsúplo) volitve županov in svetovavcov prav lepo doversile. Volivci so se takó mirno in lepo obnašali, da jih je bilo veselje viditi. Iz tega lepiga obnašanja se lahko vidi, da so prebivavci omenjenih dveh sosesk pametni možjé in da so se z razlago začasne srenjske postave natanjko soznanili, kar se še več iz tega povzame, ker niso dvéh šuntavcov, ki sta se bila iz bližnje okolice k njim priklatala in jih pri volitvah ovirati mislila, nikakor poslušali, ampak jima ročno pot pokazali, ktero sta bila prišla. Posebno lepo in možko se je v ti zadevi obnašal g. Jožef Jagodic, ki je imenitnost svobodne volitve tako lepo razložil, da sta imenovana podpihavca kmalo vés pogúm zgubila in svoje kopita pobrala.

Iz Dolenskiga 14. listopada. Prerajt za gruntno odškodnino z nekdanjimi podložnimi Rakovnske grajšine gré tako gladko in čisto naprej, da je veselje. Veči del sploh pridejo k prerajtu, in prevzamejo precej plačilo ali dolga od léta 1848 ali kapitala. Tisti pa, ki zavolj menj premožnih okoljstov precej plačati ne morejo, brištna plačila zagotovijo. Že nekaj tavžent goldinar-

*) Rob. Prutz, die politische Poesie der Deutschen. In Lit. hist. Taschenbuch 1843.

*) Nerado zakasnjeno.

Vred,

dajte se zapeljati po sovražnosti, dvoumnosti ali negodni milosti, in imejte vedno pred očmi, da je deržavi ravno tako ležeče, da se krivični obsodi, kakor da se nedolžni osvobodi.“

„Vi, gospod deržavni pravdnik! kakor v nar vikišim imenu za varha postav postavljeni uradnik, in vi, gospod zagovornik! kterimu je lepa dolžnost naložena, nedolžnost obdolženiga varovati, sklenita se obadva z menoj, da bomo zamogli gospodam porotnikom živo in pravično podobo od tega dati, zastran cesar imajo zatoženca soditi, in jih tako v stan postaviti, da bodo to spolniti zamogli, kar so naš presvitli cesar pri vpeljanju porotne sodnije pred očmi imeli.“

„Zdaj pa še vse tiste, kteri so se k današnjemu opraviču, kakor poslušavci snidili, za spodobno in mirno zaderžanje prosim. In tako naj se začne današnja obravnava.“

Bila sta potem še dva nagovora, eden od c. k. občniga deržavniga pooblastenca iz Gradca samo v nemškem, in drugi od deržavniga pravdnika v Celji v nemškem in slovenskim jeziku.

Dvorana je bila polna ljudstva, pa vse je bilo mirno in pazljivo; zakaj slišali so se mili domorodni glasi, ktere je ljudstvo razumelo in si k sercu vzelo.

Potem se je začela obravnava.

Gospod predsednik, 4 sodniki in en zapisovavec so sedeli pri veliki zeleni mizi; na desni pri majhni mizi je sedel deržavni pravdnik Dr. Mullaj, na levi zagovornik Dr. Matija Foregger; spredej je na štirih klopéh sedelo 12 porotnikov in dva namestnika; na posebni nizki klopi je sedela zatožena mlada dekla, Urša Janšič z iménam, 24 lét stara, iz Ptujiga na Štajarskim domá; obdolžena je bila, de je svojiga otroka pri porodu umorila. Ona je to stanovitno tajila; in tudi zvedenci*) in pričé, ki so se zaslišali bili, te reči niso mogli tako dokazati, da bi se bili porotniki prepričali, da je zatožena tega hudodelstva kriva. Vse je tako kazalo, da so porotniki izreči morali, da Urša Janšič obdolženiga hudodelstva ni kriva, ampak da je kriva pregreška, ker svojiga poroda ni na znanje dala. Zagovornik jo je dobro zagovarjal. Sodniki so jo potem po razsodbi porotnikov in na podlagi postave na 3 mesce v oestro ječo obsodili.

Terpela je ta obravnava pol drugi dan, in scer prvi dan od 9tih do pol treh, in od pol petih do pol enajstih po noči; drugi dan pa od 9tih do ene popoldne. Obravnava je bila večidel v slovenskim jeziku.

13. t. m. je bila druga obravnava. Na klopi zatožencov je sedela zopet ženska, že bolj postarna, tudi obdolžena, da je svojiga otroka umorila pri porodu; ime ji je bilo Maria Sluga. Pa kmalo se je vidilo po zvedencih in pričah, da ona ni otroka umorila, ampak da je otrok nar berž že mertev na svet prišel, alj precej po porodu umerl, brez da bi mu bila mati kaj hudiga storila, alj potrebne pomoči pri porodu odvzela. Porotniki, to prevdarši, so jo le pregreška krivo razsodili, da ni poroda na znanje dala. — Obsojena je bila tudi na 2 mesca v oestro ječo.

16. t. m. smo imeli ubijavca na klopi, z imenam Matija Veršič. On je eniga hlapca vstrelil, ki mu je bil zavolj nekih čevljev ponoči nadlegoval. Veršič je namreč kmet iz Lutemberga, in je nekimu hlapcu dvoje čevljev za tri gold. prodal bil, ker mu jih pa hlapec ni mogel plačati, mu jih je nazaj vzel. Hlapec je prisel večkrat čevlje terjat, in zadnokrat ponoči ob desetih je okolj hiše razsajal in rogovilil; Veršiča na to jeza popade, zgrabi pušo, vún iz hiše letí, in po hlapcu sterlí; noč je bila tamna, pa ga vendar

do smerti zadene. 21 prič se je že včeraj zaslišalo, ktere niso ravno zoper zatoženca govorile, pa ga tudi ne zagovarjale. Obravnava se bo še le jutro dokončala.

Desiravno smo se že te dni prepričali, da g. predsedniku Aculatu slovenski jezik gladko teče, smo se včeraj zares s serčnim veseljem začudili, slišati, kako izurjen je častiti g. predsednik v našim jeziku sploh. Zatoženec in pričé so bile iz Lutemberga, kjer se od našiga zlo različno slovensko govori; pa to ni g. predsednika v ničemur motilo alj zaderževalo; vse je šlo čisto gladko.

Slava vitezu Ljudeviku Acula, ki je očitno dokazal, da se zamorejo sodíje tudi v slovenskim jeziku lepo obravnovati, in da naš domači jezik ni ravno na tisti nizki stopnji, na ktero ga nekteri neprijatli našiga naroda tako radi postavljajo, pa s tem le svojo lastno nemarnost in nevednost svetu dokazujejo. *)

Slovenske narodske pesmi v nemško prestavljene.

(Dalje.)

Kar prevod vtíče, je v enakomernim glasu nemškiga jezika cela milina, gibčnost in živost naših pesem v podobljena. Povsod je pevec pravo porazumnost slovenske pesmi, in živi občut njenih lepot skazal. Prav umetno je iz Vrazove in Koritkove zbirke nar lepši pesme odbral. V celim jih je 48 prestavil in nekaj kratkih okroglih dodal. Večidel so pesmi te zbirke na Krajskim domá, pa tudi tacih najdeš, ki se le pri Ogerskih in Koroških Slovencih pojejo. Nekaj jih je tudi iz spodnjiga Štajarja, in dvoje ali troje (na str. 2. 44. 107.) jih je Horvaškiga ali prav za prav Serbskiga rodú. Že v predgovoru se opomni, de je prestavljavec pri ti zbirki čez krajske meje segel, ker se naša narodska pesem po kronovinah ločiti ne da. Ona je lastnina slovenskiga naroda, — in kakor svobodna tičica v gojzdu, brez ozira na politiške granice sorodnih dežel, danas takraj jutro unkraj mejnika žvergoleva.

Le to je nam prav žal, de je g. Grün na narodske pesme (str. 55. — 83) v 5. zvezku „Krajske čbelice“ (léta 1848 izdanim) pozabil. Marsiktera od njih bi bila prevoda vredna. Posebno je „Mlada Breda“, ktero je, kakor smo zvedili, učen rodoljub na Notrajskim iz ust starke napisal, in blezo pozabljeno smerti otel, tako lepa, de ji skoraj ni para.

Tudi po svojim zaderžanju se pesmi te zbirke lepo versté, kakor pri lepo vbranih strunah se ena z drugo vjema. Tu ne zaslišiš nobeniga ostudniga brenka, in ako ti serce v začetku, od miline glasov ginjeno, živo hrepenenje ljubezni občuti, ti bo proti koncu junaškiga navdiha polno igralo. Nektore teh pesmic so tako drobne in mične stvarčice, de boš gotovo milo in rahlo serce našiga naroda, v kterim so se rodile, visoko cenil, če si ga tudi dozdej po krivih usodkih siroviga in neobčutniga grajal. Od njih tudi veljá, kar je Matija Majar v svoji pesmarici od naših svetih narodskih pesem tako lepo povedal: „One niso zavíte, zapletene, metafizične in meglene, temuč lahko razumljive, vsakemu Slovencu kakor domače; ako kdo pesmico dvakrat sliši, jo že blízó zna; so nježne, kakor lepe dišeče rožice, ki same od sebe na ledinici izrastejo; so kratke, naj lepši in naj starejši imajo samo po dvé, tri, največ po četiri redke v jednej versti (Strophe); so živahne, jederne, kakor naši Slovenci; v téh pesmih

*) Zdravniki, ki so mertviga otroka pregledali.

Vred.

*) Gospoda dopisnika prosimo, da bi nam še drugekrat dopisoval, ko se bojo kakošne take očitne obravnave pripetile. Tudi iz družih slovenskih krajev prosimo za enake naznani, de se bo naše ljudstvo vedno bolj razjasnilo v novih vstavnih zadevah. Vred.

vse živi, vse se giblje, vse govori in se odgovarja, de se človeku zdi, kakor bi vse v resnici vidil in slišal, kar pesem pové. Blizo vsaka versta bi se upodobiti (namalati) dala, ako je ravno le kratka.“

Pa tudi v prevodu taci pesem visoke umetnosti

Ein Verlassner.

Es liegt, es liegt ein schmaler Pfad,
Ein schmaler Pfad, ein glatter Pfad,
Der führt in's Dickicht tief hinein,
Tief in den grünen Wald hinein.
Ein Sünder liegt im Wald allein,
Er liegt gar krank und ächzt gar schwer,
Wünscht sich herbei den Priester sehr.

Da fliegt ein Vögelein heran,
Zum Vöglein spricht der arme Mann:
»Da lieg' ich kranker sünd'ger Mann,
Und wünsche mir den Priester sehr;
Wenn mir nur da ein Bote wär!«
So spricht und sagt das Vögelein:
»Ich selber will dein Bote sein.«

Das Vögelein in die Luft sich wiegt
Und an des Pfarrers Fenster fliegt,
Da zwitschert es und singt so fein,
Dass drob der Pfarrer wach muss seyn:
»Im Wald liegt Einer, krank gar schwer
Und wünscht herbei den Priester sehr!«
Das Vögelein auf den Thurm sich schwingt,
Und an die grosse Glocke klingt,
Dass drob der Messner wach muss sein.
Der Messner eilt zur Kirche schnell,
Den Pfarrer fand er schon zur Stell'.
Der Pfarrer spricht und redet diess:
»Ein Sterbender mich rufen liess,
Jedoch wohin? das weiss ich nicht!«
Das Vöglein aber also spricht:
»In's Schnäblein mir das Glöcklein thut,
So will ich vor euch springen gut,
Wohl springen gut und klingeln gut.«
Sie reichen flink das Glöcklein ihm,
Vor ihnen hurtig springts dahin,
Wohl springts dahin und klingelt hin,
Zum Kranken dort im Waldesgrün. —
Der Sünder beichtet allsogleich,
Die Seele fliegt in's Himmelreich.

(Konec sledí.)

Zastran pripravnosti slovenskiga jezika za sodnijske zapisnike.

(Konec.)

Z velikim veseljem smo sprejeli mesca kimovca ukaz slavne nadsodije Celjovske, de se imajo sodijski zapisniki (protokoli) tudi v slovenskim jeziku pisati, ker smo iz tega razvidili, de višji vradije spoznajo potrebo, de v tako imenitnih zadevah, kakor so sodijske preiskovanja in na-nje se opirajoče sodbé, se v zapisnik ravno tiste besede zapišejo, kakoršne sotoženc in priče govorile, de po tem nobena z mota ni mogoča, pa tudi noben izgovor, »jez nisim tega govoril« ne velja. Spoznali smo iz tega tudi in se veselili, de tiste pravice, ki so po §. 160. in §. 210. drugim jezikom dane, so zagotovljene tudi našimu domačimu, — de tedaj zdej, kakor ravnopravnost zapové, pride tudi naš jezik v kancelijske spise.

Alj — kratko je bilo to naše veselje; — zagromeli so od vsih strani »Berichti«, de to ni zdej nikakor mogoče, brez de bi bili rekli: kdaj de bo mogoče. »De se pa resnica prav spozna, je treba čuti dva zvona,« ali po latinsko »audiatur et altera pars«, ker v taci rečeh, v kterih se ljudstva jezik sodi, imajo domači časopisi dolžnost očitno govoriti, kar je tudi samo visoko ministerstvo velelo, ko je izgovorilo, de se bojo pravični in brez strasti razglašeni prevdarki in nasveti radi poslušali.

»Novice« niso nikdar prenapetiga in nemogočiga zagovarjale, in marsiktero reč, zavoljo ktere so bile

Anastazija Grūna prehvaliti ne moremo. Tukaj pristavimo sledeči nemški prevod in v priliko tudi slovensko pesmico svojim bravcam za pokušnjo, kako umetno on drage in drobne slovenske biserčke nabirati zna:

Zapušen.

Leži, leži vozka steza,
Vozka steza uglajena,
Kamor predelec derži
Notri v gojzd zeleni.
V gojzdu pa grešnik leži,
Bolán leži, milo ječi,
Duhovniga k sebi želi.

Drobna ptičica prileti.
Grešnik pravi, govori:
»Jez grešnik bolán ležim,
»Jez bi rad duhovniga,
»Pa mi nima kdo po njega.«
Drobna ptica pravi, govori:
»Grem jez po njega!«

Gori ptica v zrak zleti,
Na fajmoštrovo okno prileti,
In predrobno zažvergoli,
De fajmoštra prebudi:
»V gojzdu grešnik bolán leži,
»Duhovniga k sebi želi!«
Drobna ptica v turn zleti
In z velikim zvoncem pozvoní,
De mežnarja izbudi.
Mežnar je hitro vstal,
Ze je fajmoštra v cerkvi našel.
Fajmošter pravi, govori:
»Bolnik je poslal po me,
»Obhajaj grem, pa kam? ne vem!«
Ze predrobna tica govori:
»Dajte meni v klunčik zvončik;
»De jez pred vam skakljala bom.«
»Skakljala bom, zvonkljala bom.«
Ze so ji dali v klunčik zvončik,
Pred njima skakljala je,
Skakljala je, zvonkljala je,
De ju k bolniku pripeljala je.
Je grešnik spovedal se,
In duša šla v nebesa.

one pred létam še križane, spoznajo zdej možjé, ki so nam bili takrat nasprotniki, zdej pa so naši zagovorniki. Tudi to reč bomo mirno in tako razsodili, kakor je.

Neznani pisavec Dunajskiga lista pravi enkrat (bolj v začetku omenjeniga sostavka), de slovenski jezik še ni tako omikan, de bi se mogel pri sodijah kot vradni jezik rabiti — drugikrat (bolj proti koncu) pa pravi, de ročnost slovenskiga jezika je še premalo razširjena.

To je pa dvoje; scer bi znali tudi reči: ker je pri nas po kmetih ročnost nemškiga pisanja malo razširjena, še ni nemški jezik tako omikan, de bi se zamogel kot vradni jezik rabiti. Takiga kriviga razsodka vunder ne bo nihče zagovarjal. Vse drugo je jezik sam po sebi, — vse drugo pa znanost jezika.

Če pisavec v Dunajskim listu pravi, de je slovenski jezik premalo omikan, de bi se zamogli zapisniki v njem pisati, mu moramo naravnost reči, de to ni res — in mu bomo to tudi dokazali; — če pa pravi, de je ročnost slovenskiga pisanja pri vradnikih premalo razširjena, mu moramo žalibog! to poterčiti.

Obernimo se k jeziku nazaj, in preglejmo; ali je res tako malo omikan; de ni za zapisnike?

Zapisnik ni nič družiga, kakor zapis besedi, ktere se v kancelii govori. Če se hoče kaj zapisati, se mora ja tudi govoriti; če se pa v kancelijah z ljudmi, ki samo slovensko govoré, v mnogoverstnih rečeh le slovensko govoré, izprašuje in odgovarja, tak mora ja slovenski jezik dovelj omikan biti, scer bi

stane 40 do 60 čevljev visok. Meklen (Feld-Ahorn, Acer campestre) se najde kakor drevó le 30 do 50 čevljev visok, večidel pa je manjši, rase rad, če je še tako pusto zemljiše. Les vsih treh sort je prav koristen. Množijo se po semenu in zaslužijo zavolj velike vrednosti prav zlo sejani biti. —

(Dalje sledi.)

Nasvèt nekterih mož za kupčijsko in obertnijsko zbornico na Krajskim.

V poslednjim listu „Novic“ smo obljubili nekatere možé nasvetovati, ktere izvedeni možje za posebno pripravne spoznajo, v imenovano zbornico izvoljeni biti. Ne, de bi komú hotli ravno te vsiliti, ali de bi mislili, de ni še drugih tudi popolnoma pripravnih mož, — ker pa vsih ne moremo imenovati, imenujemo le nekatere; če so volivcam po volji, naj jih volijo, — če ne, naj si druge sebi dobro znane izberejo, ker je volitev vsacimu na prosto voljo dana. Ker saj 8 namestnikov mora v Ljubljani stanovati, bo mende s tem nasvetam posebno mnogim volivcam po deželi vstreženo, če jim nekatere pripravne možé nasvetujemo; nasvetje se tedaj

iz Ljubljane: g. Baumgartner, kupec; g. Bišof, sopoestnik fabrike; g. Blaznik, buknotiskar; g. Debevc, kupec; g. Heiman Gustav, kupec; g. Holcer, kupec; g. Kranz, vodja fabrike; g. Lukman, kupec; g. Mallner, kupec; g. Mavrer, kupec; g. Moline, posestnik fabrike; g. Pihler, kupec; g. Pauer, usnjar; g. Šreyer, kupec; g. Samasa, posestnik zvonárske fabrike; g. Šusteršic, kupec; g. Winkler, kupec; g. Waniš, kupec; g. baron Zois, posestnik rudarije; g. Černi, ključar; g. Glej, lončár; g. Heidrich, šivár; g. Horak, rokovičar; g. Janež, usnjar; žl. g. Kleinmayer, bukveprodajavec; g. Košir, tesar, g. Mali, kupec; g. Pretner, apotekar; g. Rösman, steklár, g. Sperling, barvar; g. Vollheim, ključár; g. Eržen, posestnik olarije.

—x—

Na vprašanje

Ali se smejo soseskine lovi ali jage pod roko v najem ali štant dajati? (v 46. listu Novic) je odgovorilo Prevojsko županijsko predstojništvo v listu 71. Ljublj. „Časnika“, de se je natanjko po postavi ravnalo, zato oznani dopis c. k. Kamniškiga kantonskiga poglavarstva, ki se v ti zadevi takole glasi:

„Ker se po storjenem pregledu vidi, de je občinsko predstojništvo v Prevojah, ko je lov te soseske v najem dalo po smislu §§. 94 in 99 začasne občinske postave od 17. marca pr. l. ravnalo, se zavolj tega ne more na novo imenovani lov po očitni dražbi v najem dati, ker se ima to po §. 5. razglasu c. k. deželnega poglavarstva od 17. avgusta 1849 št. 16107 le takrat zgoditi, ako bi se razpor zavolj načina rabe lova v kaki soseski primeril.“

Slovenske narodske pesmi v nemško prestavljene.

(Konec.)

Nekatere slovenske pesmi praviga merila (Metrum) nimajo, kakor na priliko v zadnjim listu natisnjena. Národ njih pomanjkljivost s tem poboljšati skuša, de pri pevanju vdark na besede drugač stavi, kakor pri navadnim govoru.

Pri tacih se je Grün v prestavku skoz in skoz eniga merila deržal, in sicer tajistiga, v katerim je večidel pesmice zložen, ker bi zares v nemškem jeziku napčnobilo, zdaj v to, zdaj v uno mero zabresti. Naj

lepši kinč cele zbirke so naše daljši romance, kakor od Lepe Vide, Rožlina in Verjankota, od kralj Matjaža, Ravbarja i. t. d. Že v slovenskim jeziku so one v vsakim obziru dognane. Lepoto njih prevoda tukaj na široko pretresovati, bi bilo pač derva v gojzd nositi. Pri njih je vse dolikano; nič ne manjka, nič ni od več; marsiktere lepote, ktere v slovenski pesmi morebiti nisi pazil, te bo še le prevod opomnil. Tudi dodane opombe str. 149—166 veliko k njih razjasnjenju primorejo.

Le težko smo se od te prelepe knjižice ločili, in na koncu branja smo popolnoma občutili visoko pomenljivost besed svetiga pisma, ktere je Grün na čelo predgovora postavil: „Colligite, quae superaverunt fragmenta, ne pereant.“

Naša narodska pesem umira; zadnji čas je tedaj, de se to, kar je ostalo, prihrani. Ali te ne zbode v serce, če pomisliš, kolikanj dragih zakladov smo po svoji nemarnosti zgubili? Pri ti priložnosti naj bo povedano, kako znajo sčasoma naj krasniši pesmi poginiti. Po celim svetu znana je serbska pesem od „Hasanaginice“, ktero je nemški pesnik Goethe iz Fortisoviga taljanskiga prevoda v nemški jezik predstavil (Klagegesang der Frauen Asan-Agas). Fortis jo je iz ust Morlakov v Dalmaciji proti koncu pretečeniga stoletja napisal. Slavni Vuk Stefanović si je, kakor v II. delu serbskih narodskih pesem piše, mnogo prizadjal, to pesem v Dalmaciji ali drugod zopet najti, ali zastonj je bil vès njegov trud. Če se je to s popevko pri narodu pripetilo, kjer so slepi pevci kot čuvaji narodskih pesem visoko cenjeni in spoštovani, ki jih za nje vneti množici prepevajo in dalječ okrog zanesó, pač znamo vprašati: kaj se je s slovenskimi pesmami zgodilo, za ktere se le malokdo iz ljudstva popečá? Naj lepši izmed njih — če niso popolnoma pozabljene — niso družiga varha najdle od kakšne starke, ktera radovednim otrokam čudne dogodbe iz turških časov prepeva. Kaj nam pomaga, če si učeni možje s pokvarjenimi imeni raznih narodov pri Gerških in Latinskih pisateljih glave belijo, de bi nam kaj gotoviga od starih Slovanov povedali, ako smo sami tako nemarni, de naj dražjih, včasih edinih zakladov našiga naroda pogube oteti nočemo, ki jo jim valovi časa žugajo. Nekaj zlahtniga blaga se je že rešilo, pa še veliko bogastvo odrešenika čaka.

Kar smo od slovenskih pesem rekli, tudi od ljudskih pripovedk, od starih izrek in pregovorov veljé. Hvala in čast možem, ki so lepo množico taci-ga blagá nabrali! Nekteri tožijo, da se nič noviga in lepiga najti ne da; oni so se scer z veseljem nabiranja slovenskih pesem lotili, pa opešali so pri delu, ker so napčno ravnali. Niso pomislili, de je naša narodska pesem prosta tičica, ktera v samotnim gojzdu žvergoleva, in kadar le kak šum zasliši, omolkne. Oni pa so jo hotli ujeti, v tičnik zapreti, de bi jim tam po njih volji prepevala. To delo se le z združenimi močmi doveršiti da, posebno pa bi izobrazena slovenska mladost, za veliko ceno teh ostanjkov vneta, veliko k uspehu pripomoči zamogla. De se je pravi duh nabiranja tudi v naših mladih pisateljih zbudil, nam kažejo lepe narodske pripovedke v lepoznanškem listu „Ljubljanski-ga časnika“, s kterimi je verli pisatelj Janez Terdina vsim Slovencam ustregel.

Dognana zbirka slovenskih narodskih pesem in pripovedk bi bila velika podpora našimu slovstvu. Iz nje bi pevci kot iz praviga studenca zajemali, in se praviga narodskiga duha navdali. Po navadi se misli, de je že pesem v duhu naroda zložena, ako se samostavnim imenam ženskiga spola slovke ica in ičica pritikujete, in ena redka (Vers) v tajisti pesmi ponavlja. Pa to še ni vse. Umetniška poezija mora, ako hoče

lepo poganjati, na zdravim deblu narodske pesmi vcepljena biti. Slišali smo kako visoko Grün pesmi našiga naroda ceni. Tudi druge nemške pevce je vonjava jugoslovenskih cvetlic privabila. Siegfried Kapper je poskušal iz serbskih narodskih pesem lépo vversteno epopejo sestaviti. Tudi „Ljubljanski časnik“ je prestavek tega spisa iz Dunajskih novic prinesel. Nemška pevca Frankl in Vogl, sta si junaštva Kraljevića Marka za predmet obširne junaške pesmi zvolila. Ali bi si Jugoslaveni ne morali v sramoto šteti, če bi njih pevci cvetlic zanemarili, na ktere čbelice iz daljnih krajev letajo. Ali naše narodske pesmi in pripovedke ne povedó dovelj glasno, po kakšnih pesmih Slovenci hrepené? Po vsih krajih slovenske zemlje so ti razvaline starih taborov priče junaštva naših prededov; povsod, kamor zahajaš, ti bojo od turške sile in od kreposti Slovincov dokaj povedati vedili. Ali ne bojo te prikazni naših pevcov vžgale, se bolj domačih zgodb lotiti, in jih v visoki pesmi poslaviti, kakor se je dozdej zgodilo. In ako se na rajske poljane Serbskih narodskih pesem podaš, koliko žlahnih cvetlic tam najdeš, kako lepo se dajo one v naše slovstvo vplesti! Če ti domači junaki ne zadostijo, ali ni lepo število serbskih vitezov tako slavni predmet za visoko pesem, kakoršniga blezo drugi narodi nimajo. Po takim načinu bi se naša umetniška poezija po celim narodu razglašala; take pesmi bi narodski duh, kateri je skoraj zaspal, bolj oživil, kakor že tolikokrat prepevane tuge plakajoče matere Slave.

De so domače zgodbe pravi predmet umetniške visoke pesmi, je že rajnki Dr. Prešern živo občutil, in v krasnim sonetu povedal:

Očetov naših imenitne déla,
Kar jih nekdanjih časov zgodba hrani:
Kakó Metulum se Avgustu brani,
Kaj je Emona strila, kaj terpéla,

Kakó je bramba vere bla dežéla,
Kakó per Sisku kope so pijani
Omagali pred Krajnci Otomani,
Vam bo Homerov naših pesem péla.

Bog daj, de bi se prerokba neumerjočiga pevca skoraj spolnila. *)

*) Pri ti priliki, ko je naš visoko učeni in v slovenskim slovstvu obširno izvedeni rodoljub g. D. kritiko Grünovih »pesem« doveršil, se ne moremo zderžati, de bi svojim bravam tudi ne naznanili, kakošno slávo tudi drugod našimu g. Anastaziju Grünu prepevajo, zavolj izvrstniga prevoda teh »slovenskih narodskih pesem«, in kako clo Nemci, se vé de pošteni in pravični Nemci povzdigujejo in hvalijo veliko notranjo vrednost naših pesem. S to hvalo pa sklenejo tudi hvalo slovenskiga naroda, iz katerih serc take pesmi izvirajo. Če moramo tolikrat le zabavljanje zoper naš jezik in očitjanje sirovosti našiga ljudstva slišati, nam serce veselja igra, če zaslišimo enkrat pravično razsodbo, katero tolikanj višji cenimo, ker pride od take strani, ki se ne more nikakor enostranosti dolžiti. V 282. listu Dunajskiga časnika (Ostdeutsche Post) beremo pretrés Grünovih pesem, iz kteriga nektare verstice povzamemo. »Nar novejši delo Anastazija Grúna so pesmi: »Volkslieder aus Krain« — govori imenovani časnik — »s katerim je on poslavljenje svoje domovine doveršil, in zemlji, na kateri je njegova zibelka stala, njeno materno ljubezin obilno povernil. Ta knjiga je vredna, de jo priporočimo vsim prijatlam slovstva. V teh narodskih pesmih je Grün, bolj kakor v vsih poprejšnih, slavno dokazal svojo pesniško moč in svobodnost. Tukaj je mogel vse navadne in pohojene pota zapustiti, in ličnih pesniških oblik je bilo treba iskati po vse drugim načinu, de, čeravno umetno zložene, se pesmicam vunder umetnost nikakor ne vidi; treba je bilo skozi in skozi zapopasti vse nježnosti pa tudi vse rodosti narodske pesmi z njenim dostikrat čudovito zapletenim me-

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Marburga 4. dec. (B.) Veseli glas Vam danes prinesem, kako se slovenščina pri nas lepo razvija. Marburški gimnazij, kateri je v vsakim odnošenju izvrsten, tudi vuku slovenskega jezika ne zaostane. Hitro v začetku novega šolskega léta je postal redni obligatni uk, in celi gimnazij obstoječ iz 8 klasov šteje 217 dijakov (učencov). Med temi se jih uči 194 slovenskega jezika, kterega učita izvrstna jezikoslovca gg. Matjašić in Terstenjak, učitelja gimnazijalska. Šolarji so razdeljeni v 4 razrede po dve šoli vkup, tako da jih na nižji gimnazij pride 94 in na višji 100. Učenci so gorljivi in marljivi, samo pogrešujejo zlo zlo še slovenskega berila. Silno je veselilo šolarje iz ust visokopoštovanega gimnazijalnega inšpektorja g. Dr. Kleemana slišati, da se že natiskuje, in da skoro gotovo bode. *) Da bi se vresničilo, željno ga že vse pričakuje. Pri tej priložnosti nemore slovenska mladež zadosti svoje hvaležnosti izraziti častitimu g. Dr. Kleemanu, kateri je pri ogledovanju marburškega gimnazija tako se jej prikupil, da ga kakor svojega očeta spoštuje. Ne samo gimnazijalno izobraženje, ampak posebno slovenščina sme od njega

rilam. Kar je serce prostiga ljudstva brez vse šolske omike, brez vsiga pesniškiga merila, svobodno kakor tiček v gojzdu, otroče in dobrovoljno, sladno in žalostno v še malo razvitim jeziku prepevalo, te je mogel pesnik v drug jezik spet v podobi narodske pesmi prenesti. De je pa notranja izvirna oblika vunder v prevodu ostala, de se v ponemčenih pesmih vunder lastovitno življenje slovenskiga naroda vedno vidi, je mogel prestavljavec vse druge, scer navadne pesniške šege na stran djati. Po mojih mislih je v tem obziru ta knjižica nar slavniji delo, ki ga imamo na obširnem polju prestavljenih narodskih pesem. Ali pa ta knjiga veliko ali malo slov. narodskih pesem obseže, ali je prestavljavec nar boljši izmed njih izbral, ali ne, — o tem naj sodijo možje, ki slovensko slovstvo poznajo, — žal mi je, de se jez nemorem tajistim prištevati. Meni se ta izbira zato tako krasna zdi, ker — čeravno mnogoverstna — v nji vunder nič ne najdemo, nad česar bi se zamogel kdo spodtikati, in ker prestavljavec ni nič taciga va-njo vzel, katero, čeravno učeno, bi vunder priljudno ne bilo. Lepota zgodovinskih, in pa milina in nježnost selskih pesem bo privabila ti knjižici veliko veliko spoštovavcov, ne le med visoko omikanimi ljudmi, temuč tudi med prostimi bravci nemškiga naroda. Tisti pa, ki k pesmam napéve (viže) zlagajo, gotovo ne bojo teh izvirnih pesem v nemar pustili, ampak jih bojo v napevih po svétu razširili.

»Kar sladka ljubezin do domovine zamore pevca za nekdanjost njegoviga naroda v serce vtisniti, to je Anastazi Grün s to knjigo svétu razodel. In s tem je, kakor upamo, tudi nar imenitniši delo za prihodnost njegoviga naroda storjeno. Ljudstvo pa, kteriga pesniški duh v takošni slavi pokrov svojiga grôba predêre, se mora kot novo pridobljena dežela, kot novo pomnoženje moči, izvirnosti in lepote v človeškem napredku in vljudni omiki od vsih strani veselo pozdraviti!«

Tako beremo v gori imenovanim časopisu. Naj se z nami vsi Slovenci veselé, in se serčno zahvalijo našimu slavnimu domorodcu, de je tudi nemškemu svétu razodel bogati zaklad naših slovenskih pesem, ki je toliko in toliko lét zakrit in zakopan ležal!

*) Je že gotovo.

Vred.
Vred.